

VIEŠOJI KONSULTACIJA DĖL MOKYKLŲ, DIRBANČIŲ SU Į LIETUVĄ GRĮŽUSIAIS / ATVYKUSIAIS VAIKAIS, TINKLO VEIKIMO MODELIO SUKŪRIMO

2019 m. rugsėjo 4 d., Vilnius

KONTEKSTAS

Mokiniai, kurie yra sėkmingai integruojami į švietimo sistemą, tiek iš akademinės, tiek iš emocinės ir socialinės perspektyvų, turi didesnes galimybes išvysti savo turimą potencialą. Vis dėlto tiesioginės migracijos patirties turintys vaikai susiduria su gausybe iššūkių, kaip neišvengiamai pasikeičianti namų aplinka, bendravimo nauja kalba būtinybė, prisitaikymas prie naujų taisyklių ir rutinos, naujos mokyklos lankymas, turinčių įtakos jų nuosekliam mokymuisi ir vystymuisi. Taigi kiekviena su tiesiogine migracijos patirtimi susidurianti šalis turi imtis aktyvių veiksmų, kurie leistų kuo greičiau įveikti šiuos skirtingus iššūkius.

Žvelgdami į Lietuvos situaciją, matome akivaizdžius ženklus, rodančius, kad mūsų švietimo lauke ši sritis tampa vis labiau aktuali. 2017 m. į Lietuvą grįžo 10 155 LR piliečių, iš jų beveik 1500 iš jų buvo asmenys iki 18 metų amžiaus. Nuo 2010 m. tai yra didžiausia į Lietuvą grįžusių asmenų iki 18 metų amžiaus dalis (Viešosios politikos ir vadybos instituto atliktas tyrimas, 2018). Statistika rodo ir tai, kad 2018 metais į Lietuvą imigravo didžiausias užsieniečių skaičius nuo Nepriklausomybės atkūrimo – 28 900. (Lietuvos statistikos departamentas, 2019). Be to, Brexit situacija neišvengiamai turi įtakos grįžtamosios migracijos intensyvėjimui Lietuvoje.

2018 m. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atliktas Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas parodė, kad 2017–2018 m. m. didmiesčiuose mokėsi net 63 proc. visų grįžusiųjų asmenų iki 18 metų, o daugiau nei pusė jų lankė Vilniaus lietuvių namų gimnaziją (Viešosios politikos ir vadybos instituto atliktas tyrimas, 2018). Šią gimnaziją galime laikyti viena iš daugiausiai kompetencijos turinčių mokyklų, dirbančių su į Lietuvą grįžtančiais lietuvių ir atvykstančiais gyventi užsieniečių vaikais. Nors daugiau sugrįžusių asmenų iki 18 metų registruojama didmiesčiuose ir kituose vidutinio dydžio miestuose, tačiau grįžtantys tėvai, besirinkdami gyvenamąją vietą, įvertina gyvenamojo būsto prieinamumą ir kainą. Šiuo metu daugiau nei trečdalis vaikų lanko vidutinio dydžio ir mažų miestų, miestelių ir kaimų mokyklas ir jų skaičius regionuose sparčiai auga. Didėjant į Lietuvą grįžtančių/atvykstančių vaikų skaičiui būtina stiprinti visų mokyklų pasirėngimą sėkmingai integruoti į Lietuvą grįžusį ar atvykusį vaiką į švietimo sistemą.

KONSULTACIJOS TIKSLAS

Viešosios konsultacijos tikslas – parengti detalųjį mokyklų, dirbančių su į Lietuvą grįžusiais/atvykusiais vaikais, tinklo veikimo modelį, kuris atitiktų esminius savivaldybių ir mokyklų poreikius, identifikuotų pagrindines jo veikimo funkcijas bei suinteresuotųjų šalių atsakomybes.

KONSULTACIJOS METODAI

Konsultacijos metodai: a) organizuojama kiekybinė apklausa su 10 savivaldybių švietimo skyrių vedėjais, b) fokus grupė ir kiekybinė apklausa su tų pačių savivaldybių identifikuotų mokyklų atstovais.

DALYVIAI

Kiekybinė apklausa atlikta su 10 savivaldybių (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Alytaus, Šiaulių miestų ir Tauragės, Marijampolės, Mažeikių, Kauno rajonų) švietimo skyrių vedėjais ir 21 Lietuvos mokyklos administracijos atstovais ir mokytojais. Fokus grupė atlikta su 20 žmonių (t.y. dalyvavo 12 mokyklų iš 21 mokyklos). Kiekybinė apklausa atlikta su 9 žmonėmis (t.y. likusios 9 mokyklos iš 21 mokyklų).

Fokus grupėje dalyvavo:

1. Alytaus Likiškėlių progimnazija
2. Kauno Jurgio Dobkevičiaus progimnazija
3. Kauno J. Jablonskio gimnazija
4. Kauno A. Puškino gimnazija
5. Klaipėdos Vyturio progimnazija
6. Klaipėdos Žaliakalnio gimnazija
7. Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija
8. Panevėžio Alfonso Lipniūno progimnazija
9. Šiaulių Sandoros progimnazija
10. Šiaulių Simono Daukanto gimnazija
11. Tauragės Jovarų pagrindinė mokykla

12. Vilniaus lietuvių namai

Kiekybinė apklausa atlikta su likusiomis 10 mokyklų:

1. Mažeikių Pavasario pagrindinė mokykla
2. Mažeikių „Ventos“ progimnazija
3. Klaipėdos Vitės progimnazija
4. Šiaulių Medelyno gimnazija
5. Šiaulių Santarvės gimnazija
6. Kauno r. Karmėlavos Balio Buračo gimnazija
7. Vilniaus Baltupių progimnazija
8. Vilniaus A. Puškino mokykla
9. Marijampolės Ryto pagrindinė mokykla

REZULTATAI

Esami savivaldybių/ mokyklų poreikiai ir mokyklų tinklo veikimas: |

1. **Savivaldybių/mokyklų poreikiai siekiant užtikrinti visuminį grįžusio / atvykusio vaiko integracijos procesą**
2. **Galimos mokyklų tinklo funkcijos**
3. **Suinteresuotųjų šalių vaidmenys/atsakomybės mokyklų tinklo egzistavimo laikotarpiu**

Savivaldybių/ mokyklų poreikiai | Savivaldybių švietimo skyrių vedėjų apklausa parodė, kad pagrindiniai jų poreikiai siekiant užtikrinti visuminę grįžusio/atvykusio vaiko integraciją į švietimo sistemą yra šie (išvardinta prioritetine tvarka): skirti finansavimą mokykloms išlyginamajai klasei/išlyginamajai mobilijai grupei organizuoti, skirti papildomą finansavimą mokykloms teikti šiems vaikams švietimo pagalbą, skirti papildomą finansavimą mokyklų personalo profesinei kvalifikacijai tobulinti.

Fokus grupė ir kiekybinė apklausa su į tinklą įtrauktų mokyklų atstovais parodė, kad pagrindiniai jų poreikiai yra šie (išvardinta prioritetine tvarka): žinių lygio įvertinimo metodikos/gairių, ypatingai vyresnėse klasėse, būtinybė; didaktinės ir specializuotos metodinės medžiagos poreikis; papildomų darbo valandų finansavimo poreikis; išlyginamosios klasės/išlyginamosios mobiliosios grupės sudarymas, kvalifikacijos tobulinimo seminarų užtikrinimas pedagogams ir mokyklų švietimo pagalbos specialistams; specialistų (ypatingai psichologų, socialinių pedagogų ir mokytojų padėjėjų) trūkumas.

Pagrindiniai siūlymai: artimiausiais mokslo metais sudaryti sąlygas savivaldybių švietimo skyriams/padaliniams finansuoti išlyginamąsias klases/išlyginamąsias mobiliąsias grupes; surengti kvalifikacijos tobulinimo seminarus, kurie leistų skirtingų dalykų mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams įgyti žinių apie visuminį vaiko integracijos procesą į švietimo sistemą, leisti įsigilinti į šiuo metu esamą didaktinę/specializuotą metodinę medžiagą, bei leisti pasidalinti turima patirtimi bei taikoma praktika dirbant su į Lietuvą grįžusiais/atvykusiais vaikais.

Kokius poreikius mokyklų tinklas turėtų patenkinti? | Fokus grupė ir kiekybinė apklausa su atrinktų mokyklų atstovais atskleidė, kad mokyklų tinklas turėtų patenkinti šiuos mokyklų poreikius:

- a) mokytojų profesinės kompetencijos auginimas, kaip dalijimosi patirtimi užtikrinimas, reguliarūs seminarai ir mokymai, konsultavimasis su kitais mokytojais, kurie turi panašios patirties;
- b) aprūpinimas metodinėmis priemonėmis, mokomąja medžiaga, reikiama vadovėliais dirbant su į Lietuvą grįžtančiais/atvykstančiais vaikais;
- c) būtino finansavimo (kaip papildomų konsultavimo valandų, mokytojų asistentų/padėjėjų) užtikrinimas;
- d) bendradarbiavimo/konsultavimosi su kitomis ugdymo įstaigomis, turinčiomis panašios patirties užtikrinimas, dalijimasis tarpusavyje aktualia informacija;

Kokias funkcijas mokyklų tinklas turėtų atlikti? | Fokus grupė ir kiekybinė apklausa su atrinktų mokyklų atstovais atskleidė, kad mokyklų tinklas turėtų apimti visas penkias funkcijas:

1. padėti grįžtančioms / atvykstančioms šeimoms lengviau identifikuoti ir pasirinkti mokyklą, atitinkančią jos turimus poreikius ir interesus;
2. užtikrinti su į Lietuvą grįžusiais / atvykusiais vaikais dirbančių mokyklų turimų poreikių patenkinimą;
3. stiprinti mokyklų pasirengimą užtikrinti tiek mokymosi, tiek socialinę bei emocinę paramą;
4. skatinti mokyklas tarpusavyje dalintis turima gerąja patirtimi, metodine medžiaga, darbo metodais.
5. ilgalaikėje perspektyvoje užtikrinti, kad mokyklų tinklo narės konsultuotų tos pačios ir/ar šalia

esančios savivaldybės mokyklas, pradedančias dirbti su į Lietuvą grįžusiais / atvykusiais vaikais.

Fokus grupės ir kiekybinės apklausos metu mokyklų atstovai ypatingai akcentavo **3 ir 4 funkcijas**. Mokykloms ypatingai svarbu, kad būtų sudarytos sąlygos tarpusavyje bendrauti, bendradarbiauti su palaikyti vienai kitą. Šiuo aspektu mokyklos išskyrė, kad mokyklų tinklo narėms būtina užtikrinti galimybę tarpusavyje susitikti, dalintis gerąja patirtimi, konsultuotis sprendžiant kylančius iššūkius, dalintis turimomis metodikomis, kelti mokytojų kvalifikaciją ir inicijuoti bendrus projektus. Be to, mokyklų atstovų teigimu, svarbu užtikrinti, kad mokyklos galėtų užtikrinti visuminę grįžusių/atvykusių vaikų integraciją į švietimo sistemą bei galėtų konsultuoti į jas besikreipiančias šeimas. Šiuo aspektu mokyklų tinklo narės turėtų gauti papildomą finansinę paramą, leidžiančią organizuoti išlyginamąsias klases/mobiliąsias grupes, finansuoti papildomas švietimo pagalbos specialistų ir/ar mokytojų padėjėjų valandas dirbant su į Lietuvą grįžusiu/atvykusiū vaiku.

Pagrindinis siūlymas:

Užfiksuoti šias penkias pagrindines mokyklų tinklo funkcijas kaip pagrindines funkcijas, kurių pagrindu turi veikti mokyklų tinklas:

1. padėti grįžtančioms / atvykstančioms šeimoms lengviau identifikuoti ir pasirinkti mokyklą, atitinkančią jos turimus poreikius ir interesus;
2. užtikrinti su į Lietuvą grįžusiais / atvykusiais vaikais dirbančių mokyklų turimų poreikių patenkinimą;
3. stiprinti mokyklų pasirengimą užtikrinti tiek mokymosi, tiek socialinę bei emocinę paramą;
4. skatinti mokyklas tarpusavyje dalintis turima gerąja patirtimi, metodine medžiaga, darbo metodais.
5. ilgalaikėje perspektyvoje užtikrinti, kad mokyklų tinklo narės konsultuotų tos pačios ir/ar šalia esančios savivaldybės mokyklas, pradedančias dirbti su į Lietuvą grįžusiais / atvykusiais vaikais.

Atlikti pirmuosius veiksmus (ypatingai 3 ir 4 funkcijoms), leidžiančius užtikrinti šių funkcijų įgyvendinimą 2019/2020 mokslo metų eigoje.

Suinteresuotųjų šalių atsakomybės | Fokus grupės ir anketinės apklausos metu mokyklų atstovų buvo klausiama, kokias atsakomybes turėtų prisiimti į mokyklų tinklą įtraukiamos mokyklos, savivaldybių švietimo skyriai ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Mokyklų atsakomybės turėtų būti šios: užtikrinti sklandų visuminį (mokymosi, socialinę ir emocinę) grįžusio/atvykusio vaiko integracijos procesą mokykloje, dalintis turima informacija gerąja patirtimi su kitomis mokyklomis, konsultuoti su į Lietuvą grįžusiais/atvykusiais vaikais dirbti pradedančioms mokykloms savo/šalia esančioje savivaldybėje (tuo atveju, jei ten nėra mokyklų tinklo narės).

Savivaldybių švietimo skyrių atsakomybės turėtų būti šios: suteikti mokyklų tinklo narėms finansinę paramą siekiant šiose mokyklose stiprinti visuminį vaiko integracijos procesą (ypatingai psichosocialinę ir emocinę paramą, t.y. mokytojo padėjėjų, asistentų etatus), užtikrinti tinkamą ir išsamią informacijos sklaidą konkrečioje savivaldybėje apie mokyklas, kurios priima į Lietuvą grįžusius/atvykusius vaikus, aprūpinti mokyklas reikiama metodine medžiaga ir kitomis šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atsakomybės turėtų būti šios: koordinuoti mokyklų tinklą ir užtikrinti mokyklų tinklo funkcijų įgyvendinimą, organizuoti kvalifikacijos tobulinimo seminarus skirtingų dalykų mokytojams ir kitiems mokyklų bendruomenės atstovams, sutvarkyti teisinę bazę, tam, kad tarp skirtingų teisės aktų būtų aiški dermė, konsultuoti mokyklas iškilus svarbiems klausimams ar sprendžiant sudėtingas situacijas.

Pagrindinis siūlymas: kuriant mokyklų tinklo veikimo modelį, įvardinti pagrindines atsakomybes, kurias turi atlikti kiekviena suinteresuotoji šalis: mokykla, esanti mokyklų tinklo narė, savivaldybės švietimo skyrius, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

TOLIMESNI
ŽINGSNIAI

Viešosios konsultacijos rezultatai bus naudojami rengiant detalų mokyklų, dirbančių su į Lietuvą grįžtančiais / atvykstančiais vaikais, tinklo veikimo modelį ir identifikuojant šio tinklo veikimo funkcijas bei šias funkcijas užtikrinančius veiksmus.

Planuojant viešąją konsultaciją, ketinta jos vykdymą įvertinti šiais rodikliais, kurie buvo pasiekti:

- Sėkmingas konsultacijos įvykdymas – atlikta konsultacija derinant skirtingus metodus: kiekybinę apklausą ir fokus grupę. Tai leido surinkti detalią informaciją apie pagrindinius poreikius ir mokyklų tinklo veikimo funkcijas ir suinteresuotųjų šalių atsakomybes.
- Konsultacijoje dalyvavusių asmenų skaičius – apklausti visų 10 į mokyklų tinklą atrinktų

IŠMOKTOS
VIEŠOSIOS
KONSULTACIJOS
VYKDYMO
PAMOKOS

savivaldybių švietimo skyrių vedėjai ir visi 21 identifikuotos mokyklos atstovai.

- Detalaus mokyklų tinklo veikimo modelio kūrimas – atsižvelgiama bent į pusę viešosios konsultacijos metu pateiktų savivaldybių švietimo skyrių vedėjų ir mokyklų atstovų siūlymų.

Patbulinti viešosios konsultacijos organizavimo įgūdžiai įtraukiant į viešąją konsultaciją skirtingas tikslines grupes ir derinant skirtingus metodus.

Bendraujant su savivaldybių švietimo skyrių vedėjais, mokyklų administracija ir mokytojais išryškėjo, kad užtikrinant mokyklų tinklo egzistavimą, būtina įtraukti visas suinteresuotas puses ir tolygiai paskirstyti atsakomybes. Taip pat ypatingai svarbu išgirsti bei atsižvelgti į mokyklų, kuriems priimami sprendimai darys tiesioginę įtaką jų darbo kokybei ir įsitraukimui į mokyklų tinklo veiklas.

KONTAKTINIAI
ASMENYS IR
INFORMACIJA

Sandra Kairė | Kurk Lietuvai programos projektų vadovė | sandra.kaire@kurkl.lt

Norėdami sužinoti daugiau apie galimybes įsitraukti į viešojo valdymo procesą (dalyvauti viešosiose konsultacijose), sekite naujienas:

- Facebook paskyroje „Piliečių ministerija“ | <https://www.facebook.com/pilieciuministerija/>
- LR Vyriausybės internetiniame puslapyje | <https://epilietis.lrv.lt/lt/>

2a. Tikslo ir uždavinių forma

Nagrinėjama viešosios politikos problema	
Konsultacijos tikslas	
Konsultacijos uždaviniai	
Kaip rezultatai bus panaudojami?	

3a. Tikslinių grupių sąrašo forma

Nr.	Atstovaujama visuomenės dalis	Tikslinė grupė / organizacija

6a. Konsultacijos komandos forma

Komandos narys	Asmuo	Atsakomybės
Konsultacijos lyderis		
Temos kuratoriai		
Komunikacijos specialistas		
Organizatorius		
Moderatorius		

Veiklų vykdymo grafikas

	Pirma savaitės diena	Kovas		Balandis				Gegužė				Birželis			Liepa				Rugpjūtis		Rugsėjis		Atsakingas					
		8	15	22	19	5	12	19	16	25	10	17	24	31	7	17	27	7	14	18	23	9		16	23	18	4	
1. Veikla	Esmos situacijos analizė	■	■	■	■	■	■	■																				S.Kairė
	Lietuvos mokyklų, dirbančių su į Lietuvą grįžusiais / atvykusiais vaikais apžvalga	■	■	■	■	■	■	■																				S.Kairė
	Išanalizuota mokyklų skiriama parama integruojant grįžusį / atvykusį vaiką į švietimo sistemą			■	■	■	■	■																				S.Kairė
	Identifikuotos savivaldybės ir mokyklos, galinčios tapti mokyklų tinklo narėmis			■	■	■	■	■																				S.Kairė
2. Veikla	Konsultacijos planavimas					■	■	■	■																			S.Kairė
	Informacijos analizė ir pasirengimas konsultacijai					■	■	■	■																			S.Kairė
	Konsultacijos instrumentų rengimas					■	■	■	■																			S.Kairė
	Tikslinė dalyvių atranka ir konsultacijų atlikimo derinimas					■	■	■	■																			S.Kairė
4. Veikla	Konsultacijos vykdymas									■	■	■	■															S.Kairė
3. Veikla	Rezultatų analizė ir ataskaitos rengimas									■	■	■	■															S.Kairė
5. Veikla	Ataskaitos platinimas dalyviams ir viešai													■	■	■	■											S.Kairė
6. Veikla	Rezultatų naudojimas detalią modelio kūrimui koordinavimas																	■	■	■	■	■	■					S.Kairė
	Konsultacijos pristatymas suinteruotosioms šalims: ŠMSM, savivaldybių švietimo skyriams, mokykloms																							■	■	■		S.Kairė
7. Veikla	skyriams, mokykloms																											S.Kairė
8. Veikla	Konsultacijos vertinimas																										■	S.Kairė

10a. Vertinimo rodiklių forma

Rodiklis	Aprašymas	Siekiamą reikšmę
Procesui vertinti		
Poveikiui vertinti		

18a. Vertinimo klausimynas

Proceso
vertinimas

18a. Vertinimo klausimynas

Poveikio
vertinimas
